

L'ESGLÉSIA DE SANT BARTOMEU D'ALBINYANA

MANUEL BOFARULL I TERRADES

La història d'aquesta església, de gairebé mil anys d'antigor, ompliria moltes pàgines. Aquí ens hem limitat a fer-ne una mena de resum pouant al Cartulari de Sant Cugat, a l'Arxiu Diocesà de Barcelona, a la rectoria del poble i a la Casa de la Vila.

L'ESGLÉSIA DE SANT BARTOMEU D'ALBINYANA

EXPLICACIÓ

La història de l'església de Sant Bartomeu d'Albinyana, documentada ja al segle XI, ompliria moltes pàgines. Aquí ens hem limitat, pouant al Cartulari de Sant Cugat del Vallès, a l'Arxiu Diocesà de Barcelona, a la rectoria del poble i a la Casa de la Vila, a fer-ne una mena de resum. Per no carregar el text, prescindim d'intercalar les notes. Lliguen amb aquest treball els següents articles de l'autor, apareguts a la *Miscel·lània Penedesenca* dels anys que s'indiquen: «Una mena de Mont de Pietat (El Llibre de la Botiga d'Albinyana)» (1983); «Rectorologi d'Albinyana» (1991); «Albinyana: 1800-1820» (1993), i «L'ermita de Sant Antoni d'Albinyana» (1995). I també: José Ruy Fernández, «Notas estadísticas e históricas del pueblo de Albiñana» (1918 i 1990).

FINS AL SEGLE XIII

El 5 de novembre de 1040 trobem, al Cartulari, la primera menció. En aquella data l'abat del monestir, Guitard, estableix a Bernat Oleguer (*Bernardum Odegarii*) el castell d'Albinyana amb els seus termes i pertinences; li mana que abans de set anys hi tingui llesta una torre ferma, de pedra i calç, de 50 pams d'alçada i guaites. I, entre altres condicions, puntualitza que l'abat reté la facultat d'elegir el prevere (*presbiteri*) de l'església del castell.

D'aquest text alguns han deduït que el temple era una capella del castell. Però com que el concepte «castell» era en aquella època

més ampli que el simple reducte de pedra, entenem que no necessàriament els dos edificis formaven un sol cos, o eren junts, sinó que, com actualment es pot apreciar, l'església era al lloc present i el castell al carrer dit encara del Castellot, on hi ha la Casa de la Vila bastida el 1992. I pensem que, ja en aquells remots segles, l'aigua del Neix era portada des de la muntanya fins al nucli habitat per un rec que resseguia, com ara, l'esquena del turó de la Canal.

El 3 de desembre de 1098 el papa Urbà II confirma a l'abat Berenguer els béns i possessions del monestir. En parlar d'Albinyana fa referència al «castell d'Albinyana, amb la seva església (*castellum de Albinana cum ecclesia sua*).

El 15 de febrer de 1120 ens és revelada l'advocació d'aquest temple en un document en el qual el papa Calixt II confirma al monestir els privilegis concedits pels seus antecessors. Diu, en el tros que interessa: «... i sant Bartomeu d'Albinyana, amb el seu castell (*et s. Bartolomei de Albinana, cum ipso castro*)». Alguns comenten, en aquest punt, que abans l'església anava lligada al castell i ara el castell va unit a l'església.

El 25 de març de 1154 el papa Anastasi IV signa una butlla confirmant els privilegis i les possessions de l'església tarragonina, que inclouen llocs que havia perdut «en el temps del captiveri i desolació de Tarragona»; són esmentades, entre altres, les esglésies d'Albinyana, Sant Vicenç, Montmell i Selma.

El 29 de novembre de 1194 el papa Celestí III segueix el costum dels dos pontífexs que hem anotat: confirma a Tarragona, com a pertanyents a l'«obreria», les esglésies d'Albinyana, Altafulla, Berà i altres, i a la «pabordia» les del Montmell, Montagut, Querol i Selma. Direm que els «pabordes» i els «obrers» formaven dos tipus d'administració.

El 9 de gener de 1216, de resultes d'un plet entre el monestir de Sant Cugat i el bisbat de Barcelona, que es resol a favor d'aquest darrer, el bisbe dona a l'abat algunes esglésies, entre elles les de Sant Bartomeu d'Albinyana, Sant Julià de Santa Oïva i Sant Salvador de Calders. Aquest document prova que, en aquell moment, les esglésies esmentades pertanyien al bisbat de Barcelona i no a Tarragona.

El 18 de febrer de 1233 aquestes tres esglésies són rebudes sota l'especial protecció del papa Gregori IX, com a possessions del monestir.

En un document del Cartulari, del 8 de juny de 1240, apareix, com a testimoni un A. de Valmoll, clergue d'Albinyana (*A. de Valmol, clerico de Albiniana*), que és el primer capellà local de qui tenim notícia fefaent.

D'aquesta primitiva església romànica, ara totalment transformada, en queda, a llevant, la façana de l'absis, semicircular, avui totalment arrebossada, en la qual hi ha dues esveltes finestres de doble esqueixada —una parcialment tapada i poc visible mirant a migdia, la qual no sol ser esmentada en els textos que parlen d'aquest terme— i una motllura, en cavet, que forma el ràfec de la seva coberta original. També se suposa d'aquell temps la volta de canó —refeta després de la guerra del 36— que cobreix la nau.

EL DELME DEL 1279

En el segon concili de Lió, celebrat el 1276, el papa Gregori X creà la «dècima», o delme, per atendre les necessitats de les Croades. Segons un document datat al setembre de 1279, l'església d'Albinyana (*ecclesia de Albyana*) hi contribuï amb 61 sous i la sagristia amb 2 sous i 6 diners. Direm, de passada, per establir comparacions, que l'església de Vilafranca aportà 200 sous; la de Santa Oliva, 55 sous i 2 diners; la de *Scauler* (que vol dir Calders, o sigui el Vendrell), 70 sous i 4 sous i 5 diners la seva sagristia; i la de *Cerboz* (l'Arboç), 50 sous.

DEL SEGLE XIV AL XVIII

Les visites pastorals s'inicien el 1303. Al començament són en llatí i lletra gòtica, i així fins a mitjan segle XVI. A partir d'aquest moment s'hi intercalen fragments en català i la cal·ligrafia ha evolucionat. Des del 1777 fins no fa gaire, els textos són totalment en castellà.

La primera visita a Albinyana data del 22 de març de 1303. La cosa comença bé: un grup de feligresos denunciaren que Berenguer Espinalt fornica públicament amb Raimonda Roca, Bernat de Bonastre amb Marcel·la Maiana, Berenguer Urgell amb Romia i Arnau Miró

té tractes amb Na Castella, muller de Bernat Martí i que fou amistançada del rector.

Com que hi ha coses que no tenen esmena, a la visita del 9 de març de 1370 se'ns descobreix que Bartomeu Ponç fornica amb Guillerma Pageta i Ferran Martí amb Barcham —dona del seu germà—, de la qual ha tingut fills.

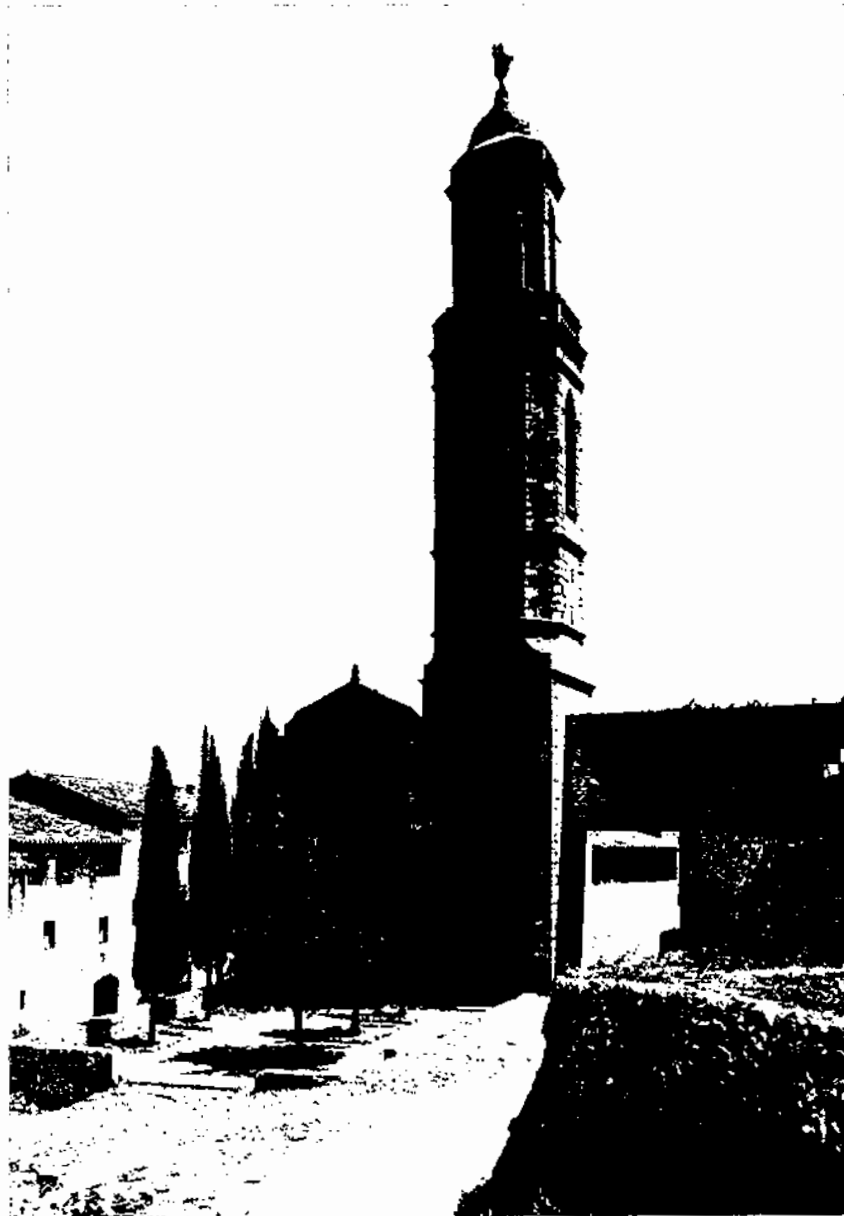
Al segle XVI apareix esmentada als papers una capella de sant Jaume (des del 1504), la imatge de sant Bartomeu (1522) i els altars dels sants Cosme i Damià (1522). L'església (1508) té altar major, fonts baptismals, vasos sagrats, llibres, llànties i campanes, i el capellà viu a la rectoria. Més endavant (1552) es parla de dos calzes, amb llurs patenes, de plata, i de l'altar de la Mare de Déu (1562) —*altare beata Maria*—, i d'un gonfanó (1581) de domàs carmesí, on hi ha santa Maria en un costat i sant Bartomeu a l'altre.

Per una anotació del *Quadern de debitoris*, de la rectoria, trobem que el 15 d'octubre de 1562 el batlle general de l'abat dona possessió al rector (llavors Franci Rosell) d'una peça de terra anomenada «la xermada del capellà», la qual «Toni Bargailó malament posseïa, com de dita mala possessió ha estat condemnat». Pensem que és l'actual hort de la Rectoria, a la Davallada.

El 1586 el delegat visita l'altar major, «amb el retaule i l'ara consagrada»; la creu major, que és d'argent i daurada per sobre; la veracreu, de plata daurada, amb el *lignum crucis*; i dos calzes d'argent amb llurs patenes i purificadors. Veu també diverses vestidures —capa de vellut vermell, casulla de vellut carmesí, altra de brocateil i altra de cotonina ratllada—, el gonfanó, les llànties i les campanes. Mana que es construeixi el cor, sota pena de 6 lliures, i que es porti un llibre d'excomunicats. Posteriorment (1592) disposa que facin tancar amb clau «la porta de la escala que puja a les campanes» i que posi «tancadura» i clau a la porta del cementiri.

A la santa visita del 8 de novembre de 1600 es fa inventari dels vasos sagrats i els ornaments llavors existents, que són:

Una custòdia; una capsula petita; una bossa de vellut carmesí amb cordons, per portar-la al sagrari; una bossa vermella de xameliot,

Església de Sant Bartomeu d'Albinyana, el 1970, amb l'àngel vell al capdamunt del campanar. Fins a mitjan segle XIX la torre arribava només a la barana.

per al mateix; una custòdia de plata amb una creu; una creu de plata; una veracreu de plata, i al peu d'ella una tovallola; dues creus, una de plata; dues tovalloles, l'una blanca i l'altra de tafetà negre; i l'altra creu, de fusta; dos calzes de plata amb llurs patenes i camisetes; dues corones de plata, l'una gran i l'altra xica; un «donapau» de ferro; una caixeta per tenir les crismeres de plata; 12 tovalles bones i 5 de dolentes; 8 tovalloles bones per eixugar les mans i 3 de dolentes; 4 amits, dos de bons i dos de dolents; un drap de nou per fer sobrepellís; un sobrepellís i 4 corporals altar animetes; 2 tovalloles; altres 2 tovalloles; 3 casulles, l'una vermella de brocat, i les altres dues dolentes; 4 estoles i maniples; una capa pluvial de vellut; 2 gonfanons de domàs blanc; un pal·li vermell; una caixa de fusta dins la sagristia; 11 bancs, 2 canelobres de fusta i 2 capsos de fusta; un túmul; un confessionari i una taula de fusta; un faristol de fusta; un tabernacle de fusta; un túmul i una caixa per a morts; un faristol gran al cor; 4 bacinets de llautó; 4 candelers de llautó; 3 campanes al campanar, 2 de grans i una de xica; una campaneta i una llanterna; dues gerres per guardar l'oli de l'església; una sacra; dos missals; dues ares benèides i dues que no ho són; 4 ciris grossos.

Anomena els altars dels sants Cosme i Damià, el de santa Bàrbara, el de «Beata Maria» i el de «Beata Maria di Rosario». Mana als obrers que en el termini de sis mesos, sota pena de 10 lliures, facin reparar l'església del damunt i l'emblanquinin per dins, «perque tot està molt indecent». El visitador publica el nom dels deutors de diners als obrers de la parròquia i els commina perquè abans d'un mes paguin el gep. També ordena al rector, sota pena de 10 sous, que cada diumenge, després de vespres, convoqui el poble a l'església per ensenyar-li la doctrina, «segons està manat».

Al sagrari, se'ns diu el 1601, «hi ha la gran custòdia groga d'argent, feta a manera de sepulcre, amb dos àngels, cada un al braç lateral, que pot contenir moltes formes consagrades, situada decentment a l'altar, coberta amb un pavelló de tafetà per portar el Sagríssim Sagrament als malalts...» Visita, i ho troba correcte, l'edifici de l'església, les llànties i les campanes.

A la visita del 1607 disposa que «compreu una capseta de plata per infundir la aygua de la administració del Baptisme y en la paret front de les fonts baptismals posen la figura de St. Joan Bapt^a quan

batejava a N.S. en lo Jordá», i que «en lo mig del altar major posen una figura de Xto crucificat que de contínuo hi siga y un rall de ferro en la finestreta del confessional y fassen dos garnatxes y compren stovalles, palin y cobrilans per adornar los altars de N^a S^a, sant Jaume y St. Cosme y St. Damiá attès que estan ornamentats an bonna indescència altrament de manera que desfacen y traguen de dita església els dits altars...»

El 1617, entre altres coses, troba «decenter» els altars de «Beate Marie», el dels sants «Cosme et Damiani» i el de «Sti Sebastiani»; per al de «Beata Maria de Rosario» cal comprar «una ara per lo dit altar».

A la visita de 1636 se'ns diu que l'altar major «és de pedra, amb l'ara consagrada, coberta amb tres estovalles de color coral, pal-li de domàs blanc i retaule daurat i pintat, amb una imatge de bulto, amb llànties; en aquest altar s'ha constituït una Confraria sota la dita advocació». L'altar de la Mare de Déu «és de pedra, amb tres estovalles, però sense ara, cobert de pal-li auri de pell i retaule, pintat i daurat, amb una imatge de bulto de la Beata Marie». Anomena també l'altar dels «Stos Sebastiani, Raymundi et Jacobi»; és de pedra amb tres estovalles de color coral, pal-li auri de pell i retaule pintat i daurat, amb els sants corresponents «de bulto»; al mig hi pengen llànties. També és esmentat l'altar dels «Sts Isidri, Cosme et Damiani», de pedra, amb tres estovalles, pal-li de pell i retaule pintat i daurat i amb imatges «de bulto» dels sants. Inspecciona l'estat de l'església, el del cementiri contigu i la rectoria, i ho troba en bon estat.

En una llibreta de misses i aniversaris formada el 1654, s'anota:

«Die de St Sebastià de vot de la pnt Igl'a pagan los Jurats y Obrers per la caritat dels goigs se dihuen cada diumenge en dit altar y de las completas se dihuan la vigilia de dit Sant y de la missa cantada professo y vespres y de los Anivs lo endemà de dita festa, consta en lo acta de la fundatió de dita confraria, una lliura catorsa sous.

»Als 2 dies del mes de febrer pagan los Jurats... per la caritat de las completas fan dir quiscun any les administradores de N^a S^a de les donas dit dia en la capella de N^a S^a, davant la porta de dita Igl'a 2 sous.

»Lo diumenge que fan la festa de la Rosa pagan los Jurats... per la caritat dels goigs se dihuen cada diumenge y festa en lo altar de N^a S^a del Roser... dos lliures vuit sous...

Vista de l'església per la part de l'absis. Mig tapada per la sagristia es veu una segona finestra esqueixada, que donava a migdia i no és esmentada en cap paper —situada a nivell superior de la que és visible encara avui—, i una altra, amb data de 1788, orientada a llevant.

»Als 19 del mes de maig tots anys se fa la festa votada del poble, de Sanct Sebastià [ratlla «Roch»] ab completas la vigília professó y missa solemne doble, per lo q^a [o sigui: difunt] taserà [?] fonch lo que morí lo últim de suspita de pesta. Y per la misericòrdia de Déu y intercessió del St foren deslliurats per ço se és votada dita festa a 19 de maig tots anys. Y per dits oficis... pagan los obrers y jurats... deu sous consta de tot ab acte de consell a 16 agost 1612 [?]...

«Als 30 del mes de julio, dia y festa dels glosos màrtirs Sr. Abdon y Senén, quiscun any pagan los Jurats... per la caritat dels goigs se dihuen cada diumenge dels glosos metges S. Cosme y St. Damià en son altar... setse sous.

»Als setse del mes de agost tots anys se celebra festa de Sanct Roch confessor ab completas la vigília, professó y missa solemne si hi ha cantors. Y es ex voto pòpuli, perquè són estats deslliurats de peste, per dita promesa... Per dits oficis donan y pagan los obrers... deu sous...

»Misses les quals se dihuen de correus y se han de celebrar en lo mes de maig y per quiscuna dóna un cortá de blat en lo mes de juliol la masura és masura de era, ço és lo mix cortà curumullat y han de donar del millor que Déu los donarà.»

Al llibre d'òbits de la rectoria trobem que el 1668 el rector —i possiblement els d'altres pobles veïns— cobrava aquests «drets de Cos per lo Enterro»:

«Absolta ab creu alta al vespre antes del enterro	5 sous
»Campanas	10 sous
»Majoria de Preberes per quiscun sent més de dos	1 sou 10 diners
»Avis de Preberes, per funció, cada un	5 sous
»Túmol y Pàlit [sic]	8 sous
»Novenari	18 sous
»Extremaunció si és de die	5 sous
»Si és de nit	7 sous
»Absolta que se canta cabada la funció	10 sous
»Recepció de testament	12 sous
»Lo pàrroco sempre té propina doble	
vg. per dos oficis lo pàrroco	1 lliura 10 sous
»Lo asistent o vicari	15 sous
»Dret a favor de la Obra per los siris y an torxas	7 sous 6 diners.»

El 1683 el visitador mana «als honorables jurats y sacristans del pnt. any que dins vuit dias cobren de aquellas Personas que deuan oli a la Igla sinc cortans de oli pera subvenir la gran necessitat de la igla de ell pera illuminar lo Santíssim Sagrament, y demés Sants, en pena de excomunió major...»

El 1686, entre altres ordres, es disposa que, sota pena de 3 lliures, abans de quatre mesos, «procuren quatre aras consagradas per los altars de dita Igla»; que les persones que deuen oli i altres tinguin deutes paguin, sota pena de 3 lliures, «aplicadoras a la lluminària de dita Igla»; que «los dias que tindran patent lo Santíssim Sagrament posen en lo altar ahont estarà a lo menos setse llums»; i que el rector, en virtut de santa obediència i en subsidi d'excomunió major, «de aquesta hora en avant no diga missa ab vi que no sia poch ni molt cuyt.»

En una visita del 1694 llegim: «Ítem manam als honorables jurats y sacristans... que adoben lo sementiri o adobar fassen dins lo espay de un mes lo que faran en pena de 3 lliuras... I sots les mateixes penes y censura faran adobar la teulada de la iglésia...»

Pensem que durant l'estada de mossèn Pere Màrtir Gibert i Nin (1711 a 1747) s'engrandí el temple cap a tramuntana, tot formant un mur de quatre escaires i cobrint l'antiquíssim rec que —excavat a la roca viva— vorejava les parets romàniques; aquesta ampliació allargà 4,74 metres l'església a la façana de llevant, on encara hom pot veure l'angle de la paret primitiva. En un dels nous murs, a la llinda superior d'una finestra ara tapada, s'hi llegeix: «Gibert y Nin pco Rector Any 1723».

D'aquesta important reforma no en parien els llibres de les Santes Visites. A la del 1728, per exemple, surten els altars major, del Sant Crist, del Roser, de la Mare de Déu, de sant Sebastià i sant Isidre, «tots ab ara y ben ornats». La caixeta dels diners —se'ns explica— és tancada amb tres claus, de les quals una la té el rector i les altres els regents, «y quan se ha de expedir alguna cosa, tots hi han de ser». Disposa que «fassen adobar lo calzer que està romput en la vora... que la confraria del Roser aporte lo llibre ahon estan descrits los confreres al Convent més vehí de Predicadors, a fi de què las personas en ell descrites sien admesas a la participació de las gràcias, indulgèncias y sufragis que guiaran y participan los confreres del Roser...»

En un plec de «Misses y aniversaris» trobem que la Mare de Déu del Roser és vulgarment dita «la Rosa»; que del 1728 al 1747 hi havia un altar dedicat als sants Abdó i Senén —dits popularment sant Nin i sant Non—; i que la festa «de St. Isidro y la llagosta», amb missa i processó, se celebrava cada 25 d'agost.

El 1734 el visitador escriu: «... Ítem manam a tots aquells que estan obligats a fer funerals tant de enterro, novena, y cap de any, y haurà ja passat lo districte de un any, les fassen fer, y celebren, dins quatre mesos del dia present en avant... baix pena de 10 lliuras... a fi que las ànimas dels fidels difunts no queden dels sobre dits sufragis privadas...»

Al cap de dos anys, el 1736, en una altra visita es parla de l'altar de sant Roc; encara hi ha el calze trencat. Exhorta els parroquians

«se esmeren en fer blanquejar la Iglia y un retauie decent per a col·locar lo St. Cristo, per lo qual efecte podran los Sagristans y Administradors fer una aplega general en lo temps de la cullita...»

El 1739 llegim aquests altars: altar major, amb ara; el de la Mare de Déu «del Rosario», amb ara; el de la Mare de Déu del Remei, «dit de las donas», amb ara; el del Sant Crist, sense ara; el de sant Isidre, amb ara; i el de sant Roc i sant Sebastià, amb l'ara tota coberta d'estovalles. L'església, però, està mancada d'altars a les parets. Feta inquisició del nombre de parroquians que compleixen els preceptes de la confessió i la comunió, fou comprovat que eren 175. Més avall diu que «als limits de aquesta parròquia ha estat construïda una capella eremítica sota la advocació de sant Antoni de Pàdua». Mana als obrers que, d'un «calze obert per la vora», facin fer un salpasser de plata i una casulla verda. «Ítem encarregam als individus de dita Parròquia que se animassen en aplicar los medis per a fer rebossar y blanquejar las parets interiors de la Iglia y engrandir la finestra del chor, pues de est modo serà dita Iglia hermosa y clara, e influixa major devoció als fidels resultantne major decoro al culto divino...»

El 1744 el visitador mana al rector i als obrers que «invigilen que axí Homes com Donas no se acenten en la Iglia mentres se celebra la missa o Nostre Señor estarà exposat, a no ser per causa de malaltia...»

A la darrera pàgina del *Libre de la botiga* hi ha aquesta anotació: «Die 27 del mes de Mars 1756 se han tret dos quarteres de Mastall p. lo quadro de las Ànimas, y lo han portat a Vilafranca al Pintor Claudio, Salvador Casals [?] y Jph Nin del carrer de Bonastra, y és ver.»

A la visita del 1758 es diu: «Per quant ha arribat a nostre notícia que en dita Iglia los homens se posan en lo puesto destinat per las donas de lo que se segueixen alguns inconvenients, però ordenam y manam al Rt. Rector que per tots los medis possibles ho impedèxia demanant si és menester auxili al honorable Battie de dita Parròquia a qui exhortant zele la observança de est nostre Decret encarregantne sa consciència.»

El rector Domènec Mestral (o potser Mestrat) és a Albinyana del 1768 al 1770. Pensem que ell inicià l'ampliació de l'església per la banda de migdia, i que, pel que direm, l'acabaren els seus successors

Joan Nogués (1770-1786) i Joan Mongé (1786-1798). En una pedra encastada en aquesta paret, dins d'una sanefa, figura l'any 1769. Aquesta data és la mateixa que desxifrà mossèn Jesús Manyé (1959-1962) a la campana petita:

»Sant Bartomeu: Pregau per los de aquest poble del Binyana [sic]. = Me fecit Jaume Mestres, campané de Reus. = Se féu esta campana acén Rector, Batlle, Regidors y Síndich lo Rt. Mt. Domingo Mestral, Rector; Joseph Totasaus, Joan Gestí, Cosma Santó, Baldiri Casellas, Josep Casellas, en lo any 1769.»

La campana grossa, d'un metre de diàmetre, duu inscrit: «Fundida en Reus por Ramón Pomerol en 1883.» La petita fa 86 cm. El campanar té una alçada total de 35 metres.

Del rector Mestral es guarda nota de les despeses originades per obres a la rectoria als anys de la seva regència; fa adobar parets, teulades, portes, finestres, l'estable i, comptant «mans i recaptés», puja a un total de 143 lliures.

Aquests anys, com a tants altres llocs, s'alçaria l'actual campanar, de torre quadrada, amb els angles aixamfranats, fins a la barana, on formava una mena de terrat, en substitució d'un anterior campanaret, que hem anat trobant en algunes visites pastorals. Aquesta ampliació s'acabaria el 1788, data que duu inscrita una finestra oberta llavors al costat de migdia de l'absis i avui tapada i mig amagada per la sagristia. La porta d'entrada a l'església, que se suposa que era al costat sud, on ara hi ha l'altar de sant Josep, fou traslladada a ponent, en terreny del cementiri —ara dit Sagrat—; la façana, reformada en aquella època, és d'estil neoclàssic, molt senzilla i adornada amb motllures horitzontals i pilastres estriades adossades; el capdamunt és format per dos pinacles als laterals i un frontó triangular al centre.

Afegirem, de passada, que, al nostre parer, aquest allargament vers migdia acabà de fer desaparèixer la plaça Vella, que devia limitar amb la paret sud de l'església romànica, l'absis, la casa del Magre —avui plaça de Sant Antoni—, cal Riambau, cal Fuster i la rectoria, que era una mena de masia, segons encara es pot comprovar; no hi havia el barri de Ferro, ni el pont, ni la construcció que fa cantonada amb el carrer del Castellot.

El 1777 el visitador troba «partida» l'ara del sagrari; la treu i n'hi posa una altra; l'antiga la fa fer miques i mana que els trossos siguin enterrats al cementiri. Llegim: «La casa de Rebaso tiene sepultura en la capilla del Rosario. Los demás se entierran en el cementerio, y ninguno en la iglesia, por estar edificada sobre una piedra, que en la mayor parte de dicha Iglia sirve de solería...» El bisbe mana que el rector faci inventari, abans de dos mesos, dels llibres i papers de l'arxiu parroquial.

El rector Joan Mongé prossegueix les obres de la rectoria. El 1786 s'hi esmercen 143 lliures, de les quals 125 corresponen a «fer lo cup gran a preu fet»; i el 1792, entre altres coses, adoba les golfes amb un cost de 50 lliures.

EL SEGLE XIX

Comença aquest segle amb dues qüestions relatives a l'aigua del terme: la concessió, per l'abat de Sant Cugat —escritura del 4 d'agost de 1804— de l'aigua de Tomoví a favor dels «particulars» del Vendrell, i el denominat «plet de les aigües». En aquest darrer s'enfrontaren l'abat i el rector Vicenç Gelpí amb els regants, que no obeïen l'ordre del primer manant que es donés aigua, els dilluns, per a l'hort de la rectoria; el plet s'allargà del 1802 al 1807 i acabà donant la raó a la part del poble. L'any 1818 el rector Joan Gros compra uns drets d'aigua per a l'hort.

A la visita del 1809 trobem aquest text: «... y en atención al miserable estado en que se hallan la iglesia y sacristía de varias alhajas y jocalías por los muchos males que ha sufrido en la actual guerra [la de Napoleó, dita del Francès], mandamos que el Rector y Obreros... procedan a la venta de trigo... para reponer los vasos sagrados, ornamentos y demás preciso al culto divino...»

Durant l'estada del rector Jacint Prats (1811-1814) varien els drets d'enterrament fixats el 1668. La disposició estableix:

«Si se fa entierro de qualsevol cos	
té lo Rector propina doble	1 lliura 10 sous
»Vicari o asistent	15 sous
»Parroquiatge y Campanas	10 sous

»Avis de Preberes	7 sous
»Extremaunció de dia	2 sous
»De nit	5 sous
»Absolta general després de los oficis	5 sous
»Ofertori diner per candela, qual se donan 4 a cada Pbr. y 8 al Rector. En Albiñana sen donan al Hermità	4 sous
»Recepció de Testament	12 sous.»

Les obres a la rectoria no paren. De l'any 1814 al 1824 en trobem registrades un grapat; les de més preu són: «per las portas de la porta [sic] que va a la iglésia y altres, 24 lliures, 5 sous», «per lo armari de la Sala, 15 lliures, 16 sous», «per portir (?) lo cup gran, 28 lliures 7 sous», «per adobar lo terrat y altres remiendos, 13 lliures, 19 sous, 6 diners», «portas de la Plasa y la Finestra de la sala jornals del fuster ferros un jornal de mestre y manobra, 19 lliures, 10 sous», «la porta de la Plassa de alsina, 18 lliures, 15 sous», «per fer una Pastera, 11 lliures, 5 sous»...

Del temps de la Primera Guerra Carlina (1833-1840) trobem anotat al *Llibre de la botiga*, el 1836, aquest text: «... la desastrosa guerra que tenim... alguns no poden tornar el mestall; altres se burlan de la justícia y Pàrroco... Tal vegada los ornaments de la iglésia se perduran... los obrers y alguns principals, reunits a la Rectoria, resolen deixat el blat de las pujas [o sigui, el del recàrrec, o interès] y el de las limosnas a fi de que si venia lo cas que fos destruïda la iglésia tingués un poc més de renda per poder tornarla adobar de poch en poch...»

Per document (de l'Arxiu Municipal) de 19 de febrer de 1843 ens assabentem de les obligacions del campaner. Copiem: «El dia [indicat] Joseph Navarro (a) Hereu Puxich se va llogà per campané de esta parròquia per lo preu de 10 duros al any y franch de bagatge ab todas las obligacions corresponents a dit ofici, esto és, tocar las oracions, repicá las vigílias de festa y misas matinal y major, tocà a bon tems sempre que sigui necessari, tocà a guarda lo tems a señalat, y al estiu so és al tems que los pagesos dorman después de dinar ventar la campana desde 3 cuarts de dos hasta las dos...».

El 25 de maig d'aquell mateix any es pacta el pagament de la primícia a l'Església, que queda establert així: «... lo Blat y Liegum de 40 una per lo Pàrroco y 39 de francas per lo Pagès... Los Raïms de

*L'àngel nou, abans de la seva col·locació al campanar,
el 16 d'abril de 1992, Dijous Sant.*

34, un per lo Pàrroco... los anys de 37 forchs, un per lo pàrroco... lo Cànam de 37 manats, un per lo Parroco...»

En temps de la Desamortització, el 5 de setembre de 1844, es posa en venda una peça de 3 jornals, plantada de vinya, a l'Esquerosa; el preu de sortida és fixat en 2.600 rals i és adjudicada per 3.580 rals, a pagar en 20 vegades. Era propietat de la rectoria d'Albinyana i el comprador fou «Don Mariano Planells y Cot, vecino de Albiñana». Revelarem que el veí esmentat i el rector eren llavors una mateixa persona; així, els béns subhastats, dels quals s'aprofitava cada capellà, passen a ser de la seva individual propietat, i els transmet als seus hereus.

El 1846, al seu *Diccionario geográfico-estadístico-histórico*, Pascual Madoz esmenta que a Albinyana hi ha «una iglesia parroquial servida por un cura propio, cuya vacante se provee por oposición en concurso general».

El 1861 comença l'anotació dels comptes de l'església; n'hem trobat fins al 1906. Seleccionem algunes dades: «Por la construcción del sacratio [sic], puertas para pasar por detrás del altar mayor y gradas del mismo [any 1861], 520 rs», «Por dorar el altar mayor, el sacratio y hacer en perspectiva el altar de San Sebastián [1861], 4.500 rs», «Por dorar el altar de N^a S^a del Carmen [1861], 992 rs», «Por cera [1863], 1.340 rs», «Por la manutención del monacillo mayor [1863], 720 rs», «Por la caballería y criado para acompañarme en la administración de sacramentos [1864], 500 rs».

L'any 1864 els comptes presenten un dèficit de 10.300 rals, i el rector Planells anota: «En vista de los muchos gastos que se han de hacer en la iglesia y del déficit que resulta cedo a favor de ella 4.000 rs, que se rebajarán del anterior déficit, como hice también cuando se hicieron las obras de ensanche de la misma iglesia...»

En una visita pastoral del 1870, el visitador no accepta les despeses del cavall i el criat «por no corresponder a lo poco diseminadas que están las casas» i els 48 rals que es paguen a l'any per escombrar l'església, «que deberá ser cuenta del monacillo o dependiente». El nou rector —Quirze Tintoré— i l'Ajuntament defensen la necessitat de la cavalleria, però aquesta despesa desapareix al cap de dos o tres anys.

Proseguim el mostrari: «Por la pila bautismal [1876], 700 rs», «Al

cerrajero por la puerta del Bautisterio [1877], 180 rs», «Por los monacillos mayor, menores y cantores [1888], 400 rs», «Premios para la Primera Comunión y Catecismo [1888], 52 rs», «Por cera [1888], 1.487 rs», «Por el sermón y música del oficio de San Bartolomé [1888], 140 rs», «Por el sermón de N^a Sra del Carmen [1888], 80 rs...»

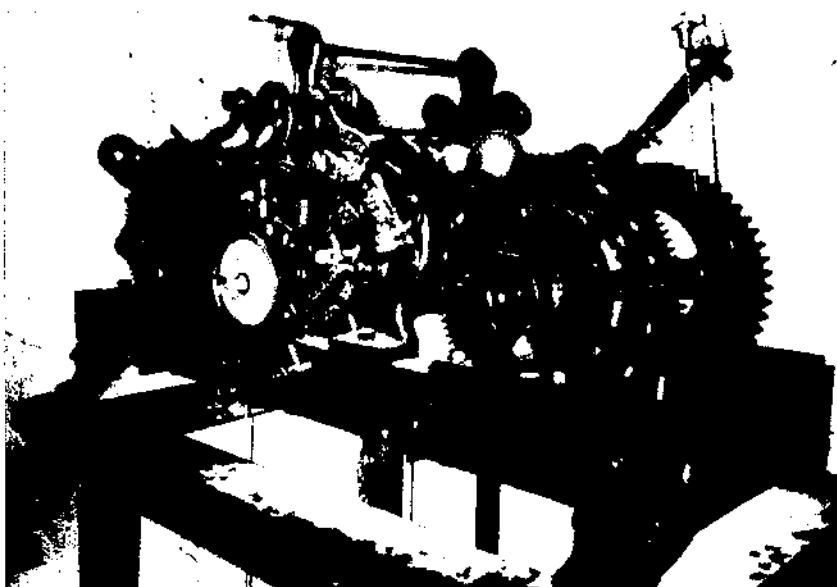
En temps de mossèn Planells (1833-1870) s'afegí al campanar una mena de templet, amb cúpula, des del terrat, i s'hi posà un àngel al capdamunt. Mossèn Jesús Manyé copià la inscripció que ho recordava, gravada en una làpida a la façana: «Edificado en el año 1866 por el maestro Juan Ráfols del Vendrell siendo Rector Don Mariano Planells.» Els anys 1960-61, durant una reforma del campanar, aquesta làpida va desaparèixer sota l'arrebossat.

El 23 de març de 1886 el bisbe Jaume Català fa una visita molt completa. En donem algunes dades: la rectoria és d'ascens i la renda assenyalada pel Govern és de 4.500 rals; els emoluments són, si fa no fa, uns 3 rals diaris; la parròquia percep per al culte 2.000 rals, i les almoines i altres coses pugen a uns 2.000 rals; les despeses ordinàries arriben a uns 3.400 rals. L'església és en bon estat de conservació, però la seva cabuda és insuficient els dies de molta afluència de públic. Gaudeixen del privilegi de tenir banc a l'església dues famílies per a un i una altra família per a l'altre. Té privilegi d'oratori privat la senyora Dolors Vidal, vídua Robert —de ca l'Americano—, i aquest oratori compta amb les condicions exigides. El cementiri, propietat de la parròquia, és petit i en guarda les claus el rector. Hi ha la Confraria del Roser per guanyar les indulgències, l'Apostolat de l'Oració i un Monte Pío sota l'advocació de sant Josep, per a socors mutus en cas de malaltia. La parròquia té un total de 1.110 ànimes, de les quals 810 són de comunió, i 8 o 10 deixen de complir el precepte pasqual.

Escriu el bisbe: «... ens plau consignar el bon estat de tot el que hem inspeccionat i també la situació religiosa i moral d'aquest poble, que, gràcies a Déu, segueix en general adicte a les catòliques lliçons. Encarreguem, però, al Rector que segueixi com a pastor vigilant guardant per a l'Església les ànimes que li han estat encomanades, no permetent que el llop de la impietat en prengui cap.»

Aquell any 1886 es fa inventari de les joies, robes i altres efectes de la parròquia, que són:

1. Dos calzes de plata amb les seves patenes de plata.
2. Una cullereta de plata per a la celebració.
3. Un copó de plata per a la reserva i comunió, amb peu.
4. Un globus de plata, sense peu.
5. Un encenser de plata amb la seva naveta de plata.
6. Una veracreu de plata.
7. Una colleta o petxina, de plata, per al baptisme.
8. Tres àmfors petites per als sants olis, de plata.
9. Un portapau petit, de plata, que es dona a besar en les solemnitats.
10. Una corona de plata per a la Mare de Déu del Roser i una altra de petita, també de plata, per al Nen.
11. Uns penjolls d'or per a l'esmentada Mare de Déu.
12. Dues creus parroquials, una de llautó platejada i l'altra de fusta, bastant usades.
13. Uns aspersoris de metall platejat, en bastant mal estat.
14. Una caixeta de plata per als sants olis del baptisme.
15. Un globus petit de metall platejat per a l'extremunció i el viàtic fora del poble.
16. Dues custòdies, una de metall platejat, nova, i l'altra de llautó daurada, gairebé inservible.
17. Un plat de metall platejat amb les seves vinagreres de cristall nou.
18. Dues capses de fusta, una per portar els sants olis i l'altra per als estris del baptisme.
19. Reliquiari de fusta amb relíquia del sant patró.
20. Missals, un en estat regular i dos de bastant usats.
21. Quaderns (?) per a la missa de difunts, un en bon estat i l'altre usat.
22. Rituals grossos, un de molt espatllat i l'altre nou.
23. Dos rituals molt usats per a l'administració de sagraments i enteraments.
24. Un ritual per al mateix.
25. **Robes.** Casulles blanques, dues de molt usades i una altra nova, regalada per l'Obra Pia.
26. Una casulla vermella en bon estat.
27. Dues casulles negres, una de molt usada i l'altra nova, regalada per l'Obra Pia.
28. Una casulla verda, regular.
29. Una casulla morada, molt usada, i una altra nova.
30. Un tern en bon estat, vermell; un altre de blanc, nou, i un altre de negre (dalmàtiques noves).
31. Dues dalmàtiques vermelles per als escolans, en bon estat.

Maquinària del rellotge del campanar, construït per Josep Besses, de Tarragona, a finals del segle XIX, i que encara funciona.

32. Dos colls de damasc blancs, nous, per als escolans.
33. Una capsa blanca i una altra negra, bastant usades; una de vermella en bon estat, i una altra morada, nova.
34. Una tovallola blanca, nova, per a l'espatlla.
35. Dues tovalloles noves, una altra en bon estat i dues més bastant usades.
36. Tres amits nous, amb llurs cintes de seda, tres amits regulars i un altre molt usat.
37. Vint-i-quatre purificadors, d'ells 14 de nous.
38. Dotze eixugamans, sis d'ells nous.
39. Vuit corporals, tres d'ells molt usats.
40. Quatre corporals nous, per al sagrari.
41. Dos mantells nous, amb puntes, per a l'altar major.
42. Dos ídem, un en molt mal estat, i l'altre bo.
43. Sis ídem, sense puntes.
44. Setze ídem, amb puntes, per als altres altars, vuit de nous i vuit en bon estat.
45. Divuit ídem, sense puntes.
46. Sis roquets per als sacerdots, dos de nous i quatre usats.

47. Vuit roquets per als escolans, quatre de nous i quatre molt usats.
48. Quatre faldilles per a la creu parroquial, una blanca, nova; una altra vermella; una altra morada, i una altra negra, aquestes tres darreres en bon estat.
49. Una faldilla per dur el viàtic a les masies, nova.
50. Id. per al globus de la reserva, una nova i l'altra bastant usada.
51. Sis roquets per als administradors, regulars.
52. Sotanes (diu: «cotas») per als escolans, quatre, vermelles, bastant usades.
53. Albes, dues, per als escolans, molt usades.
54. Sis cingols nous, de seda, un altre en bon estat i tres de fil i molt usats.
55. Quatre bonets, un de nou i tres bastant usats.
56. Dos draps per al baptisme.
57. Ídem per al mateix, un de nou.
58. Dues campanetes per tocar el sant sacrifici, una nova.
59. Dos nens amb llurs vestits, un de petit i l'altre més gros.
60. Dues imatges del Roser per sostenir amb les mans el sacerdot a les processons.
61. A la sagristia hi ha un Sant Crist, una Mare de Déu del Roser per a les processons, un sant Joaquim i una santa Anna (aquests dos darrers no serveixen), totes molt antigues.
62. Deu gerros per a l'altar major: quatre de llauna, molt pesats, quatre de fusta daurada, nous, i dos de flors artificials en estat regular.
63. Una urna per al monument.
64. Dos faristols per a la missa, un d'ells nou.
65. Una cadira amb braços i respatller per al sacerdot a les festes solemnes, bastant usada, i una cadira.
66. Quatre tamborets per als escolans, de fusta.
67. Uns llençols vermells de damasc per al monument.
68. Dos jocs de drap de fil per a la barana de l'altar on s'administra la comunió.
69. Dos jocs de sacres: uns en bon estat i altres regulars.
70. Un tàlem bastant espatllat.
71. Una capeta molt usada per dur el viàtic.
72. Una ombrel·la morada, en bon estat.

Al maig del 1886 l'Ajuntament decideix posar un nou rellotge, «en virtud de lo completamente inútil en que se halla el que actualmente se encuentra montado en la torre o campanario parroquial...

por su muchísima antigüedad y desperfectos que ha experimentado con el tiempo.» La construcció del rellotge és adjudicada a Josep Besses, de Tarragona, que en va fer un grapat a molts indrets —l'Arboç, Bellvei, Santa Oliva i el Vendrell, per exemple a la comarca—, per 1.250 pessetes i que encara funciona. Pel tipus de material, pensem que aquell temps fou construïda la sagristia, que ocupa l'angle SE del temple, l'edificació de la qual tapà part de l'absis romànic i cegà dues finestres: una de l'absis i l'altra del 1788.

Al març del 1889 l'alcalde —calculem que era Salvador Canyelles Gestí de cal Faló, al carrer Quintanes— autoritza verbalment el rector Narcís Barbany (1888-1897) perquè construeixi un pont des de la rectoria a l'església, «con la precisa condición que en la entrada que ha de abrirse en la torre campanario sea en forma de arco cuadrante [sic], a fin de que con posterioridad no se perjudique la torre, a pesar de su elevación y procurando dicho párroco que el puente que desea fijar lo verifique a una altura que puedan pasar por debajo con facilidad en las procesiones las banderas y estandartes...»

El 3 de juliol de 1891 torna el bisbe Català: a més de les confraries i associacions del 1886 hi ha ara el «Centro Católico» sota l'advocació de la Puríssima, amb l'objecte de moralitzar els pares de família i els joves. Es fa nou inventari, i al que hem copiat abans s'hi afegeixen els objectes de la rectoria, que són:

- Una taula al menjador, molt usada.
- Una altra taula per escriure.
- Un recipient (diu: «cuba») per al vi de celebrar, petit.
- Un altre, molt petit, per al vinagre.
- Una sitra de llauna per a l'oli.
- Un parament de llit, molt usat.
- Un catre en bon estat.
- Un banc.
- Una bóta (diu: «cuba») de mitja càrrega per al vi comú.

També han ingressat coses noves a l'església, com és ara: culletera de calze, de cristall platejat; missal nou; quadern nou de difunts; casulla blanca; casulla vermella; alba fina; amit fi; corporals nous; roquets nous per als escolans; cingol de fil, nou.

El bisbe mana al rector, entre altres coses: que faci adobar la tapadora de la pica baptismal, que està esgavellada i té els ferros espatllats; que estrenyi les reixetes dels confessionaris que hi ha a les capelles laterals de l'altar major; que s'anivelli l'ara de l'altar de la Puríssima, que està inclinada, amb gran risc de profanació de les espècies sacramentals en la celebració del sant sacrifici; que cremi la capa pluvial de color negre de cotó i que la substitueixi per una altra de seda; que es dediqui amb assiduitat a la conservació i neteja dels ornaments sagrats...

El 19 de setembre de 1893, al vespre, es registra un «furioso huracán», amb pluja i calamarsa. «La iglesia parroquial [consta al llibre d'Actes de l'Ajuntament] ha sufrido mucho en el tejado y campanario, quedando éste sin el ángel de hierro que cubría o terminaba su remate, además de haberse desprendido gruesas piedras que coronaban la cornisa superior.» La versió oral dels fets explica que la celestial figura quedà torçada i fou baixada a terra per tal de redreçar-la; altres afirmen que, sense moure-la del seu enlairat setial, l'àngel fou retornat al seu primitiu i digne estat.

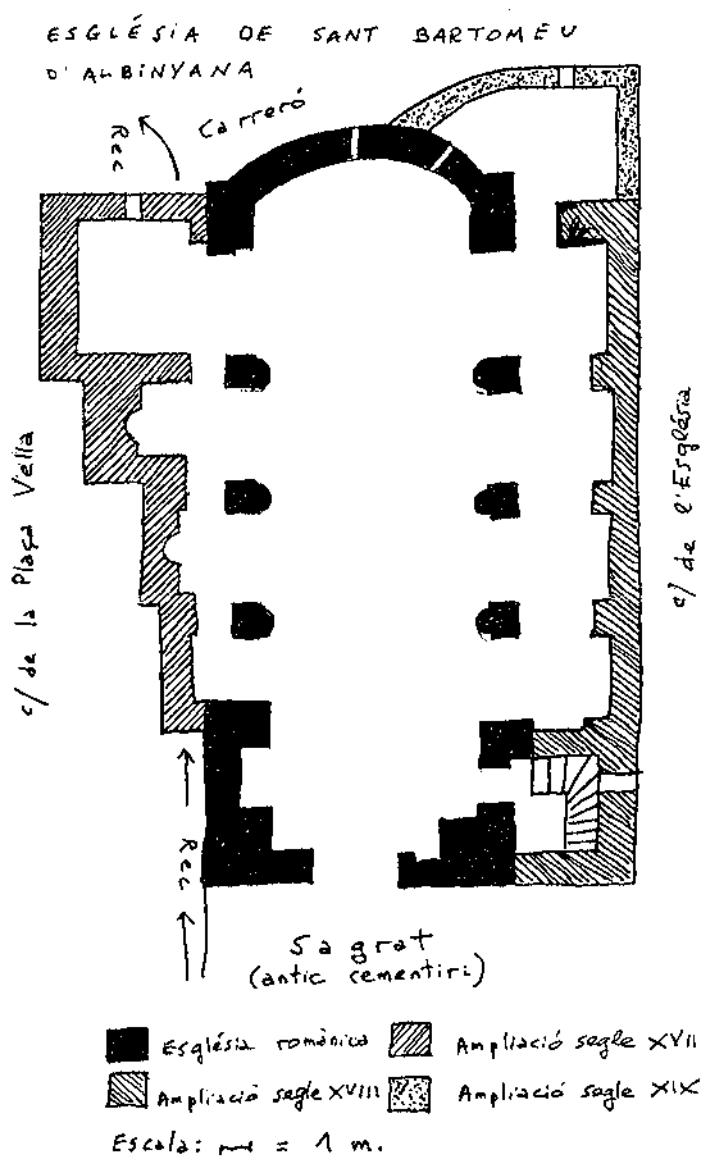
EL SEGLE XX

No hem localitzat cap fotografia de l'església d'aquells anys de canvi de segle. Però el «boy-scout» José Ruy Fernández, a *Notas estadísticas e históricas del pueblo de Albiñana* (Barcelona, 1918, 12 pàgines, reeditat el 1990 i regalat per l'Ajuntament als albiyanencs) ens en fa una minuciosa descripció. Traduïm:

«... El campanar és fet de pedra picada i calç, i forma tres cossos des de la volada de la teulada; al seu capdamunt s'hi posà un àngel o macip amb ales, fet amb plaques de coure. L'interior de l'església, d'estil romànic amb una sola nau, amb fortes pilastres, forma capelles mitjançant arcades ogivals, igual que el sostre, amb passadissos d'una capella a l'altra, i així és d'ordre claustral; té vuit altars i el retaule major, consagrats d'aquesta manera: l'altar major és dedicat a sant Bartomeu, titular de l'església i patró del poble; segueix l'altar del Santíssim, el de la Mare de Déu del Roser, Sagrat Cor de Jesús, Mare de Déu del Remei, sant Josep, Mare de Déu del Carme, el de sant Isidre i el de la Puríssima.

»L'altar major és d'estil plateresc i forma tres cossos per mitjà de nínxols; al mig del primer cos hi ha el sagrari, als laterals, en nínxols,

m. b.

Plànol de l'església de Sant Bartomeu, amb indicació de les seves successives ampliacions. En un principi el rec, ara soterrat, resseguia els murs romànics de tramuntana.

amb columnes rectes, les imatges de sant Pere i sant Pau; el segon cos té també tres nínxols: el central és ocupat per un sant Bartomeu de bona talla i molt ben reproduït, i als costats sant Joan i sant Antoni; i el tercer forma el coronament, on hi ha l'arcàngel sant Miquel; és en conjunt un retaule de poc mèrit artístic, però fa bon efecte.

»L'altar del Roser és d'estil xurriqueresc, o sigui recarregat, molt ben daurat; té al mig un ample nínxol ocupat per la imatge titular, bastant esvelta i de correcte perfilat; té al costat dos quadres, amb figures en grup sobre fusta, representant el del costat dret l'Anunciació, i el de l'esquerra l'Assumpció; és un altar de força treball artístic.

»A la capella de la Puríssima hi ha una imatge representant la Mare de Déu del Roser, bastant meritòria, tant per la seva antiguitat com pel seu perfilat; és d'estil romànic, i data de l'any 1582.

»Els altres altars no tenen res de particular; el cor és espaiós amb relació al temple, i la sacristia bastant reduïda.

»Pel que fa a la data de fundació de l'església no es pot precisar per manca de documents; però, pel fet de que sigui d'estil romànic l'obra de primera edificació, pot atribuir-se als segles XIII o XIV; abans d'aquests segles els fidels anirien a l'església del castell o casa senyorial...»

Al juliol del 1936, als primers dies de la guerra, l'església fou cremada, amb totes les imatges i altres pertinences. (Ho expliquem al treball «Albinyana: 1930-1940».)

L'any 1945 el rector Llorenç Boloix (1944-1956) fa inventari, on anota:

«... Iglesia Parroquial, según consta en la libreta de mi antecesor, en la cual se especifican las reparaciones que han tenido lugar después de liberada. = Altar Mayor que sirve o hace las veces de altar del Santísimo, imágenes de san Bartolomé, grande y pequeña... = Altar del Santo Cristo: imagen, la Virgen Dolorosa... = Altar de N^{ra} Sra del Remedio: imagen... = Altar del Sagrado Corazón: imagen... altar de mampostería... = Altar de S. Antonio de Padua: imagen del santo... altar de mampostería... = Altar de san José: imagen... altar de mampostería... = Altar de N^{ra} Sra del Carmen: imagen... imagen de san Sebastián y santa Lucía... altar de mampostería... = Altar de san Isidro: imagen... altar de piedra... = Altar de la Inmaculada: imagen... altar de mampostería... = Nave central: 24 bancos de madera... dos pilas de agua bendita, una

pila baptismal deteriorada... = Coro: un armonión [sic], con dos registros y medio. = Sacristia: dos cómodas, un sillón... Cruz parroquial... = Joyas: La cruz parroquial es de plata, un cáliz propiedad de la parroquia y otro del Rdo. Juan Nin, el hisopo, un copón...»

I el 1953 afegeix:

«... el Altar Mayor es completamente nuevo, estilo románico, mesa de una sola pieza, una imagen de san Bartolomé nueva, grande, y otra imagen pequeña... = Altar de Nª Sra del Carmen es igual como dice el inventario anterior pero además tiene [?] de la Virgen de los Dolores, Virgen del Remedio... = La nave central tiene lo mismo que antes, habiendo que añadir lo siguiente: mosaico en toda la iglesia, estilo románico, dos pilas de piedra... = El Coro tiene ahora un ventanal con vidrieras de cristal, románico...»

En virtut de Decret del 6 de juny de 1957, executat el primer d'octubre, l'església de Sant Bartomeu d'Albinyana deixa de pertànyer a la diòcesi de Barcelona i passa a l'arxidiòcesi de Tarragona, de la qual era arquebisbe el doctor Benjamín de Arriba y Castro.

El campanar, que era en estat ruïnós des de l'incendi, és adobat —essent rector Jesús Manyé (1959-1962)— per dins i per fora; comencen les obres el 3 d'octubre de 1960 i s'acaben a l'abril del 1961; han ascendit a unes 84.000 pessetes, de les quals en paga 75.000 l'arquebisbat.

Mossèn Jordi Mestre (1985-87) canvià els bancs de l'església per uns procedents de la parròquia de Sant Josep de Calassanç, de Barcelona.

Mossèn Jordi Figueras, que regeix l'església des del 1987, va escriure l'obra *Pàgines de passió*, que s'estrenà per Setmana Santa del 1990, interpretada per jovent del poble. En aquell temps, l'àngel vell estava molt atrotinat i hi havia el perill que en caigués algun fragment. Es constituí un benemèrit i eficaç grup promotor del canvi, que veié gloriósament coronat el seu esforç. L'àngel antic fou restaurat per Ferran, de Reus, i la fundació artística Ginfer-Fongdor, també de Reus, construï el nou. Fa 1,90 metres d'alçada i pesa 140 quilos. El 16 d'abril de 1992, Dijous Sant, una potent grua alçà la celeste

figura i la diposità al capdamunt del campanar; el rector, enfilat dalt de tot, ajudà a rebre l'àngel; una nombrosa gentada presencià l'operació.

El diumenge 18 de juny de 1995, festa de Corpus Christi, fou beneïda una nova custòdia, després de 59 anys de destruïda l'anterior. És una peça d'argent i de fusta d'olivera en forma de cep, de 43 cm d'alçada i base de 17 cm de diàmetre. Duu cisellada la inscripció de l'evangeli de sant Joan: «Jo sóc el cep; vosaltres els sarments». El pes total és de 3 kg. Fou confeccionada pel joier barceloní Josep Sicart Tauler, el seu fill Josep féu el cisellat i el gravat, Joaquim Costas de Bellaterra treballà la fusta i Xavier Ruiz en fou el torner. El cost total va ser de 300.000 pessetes.

I aquí s'acaba aquesta compilació històrica. Que sant Bartomeu vetlli les alegries i els dolors dels albinyanencs i en beneeixi els naixements, els desposoris i els òbits, vegi llescar el pa a taula, tragar el raïm i moldre les olives. Amén.